

INDRUKKEN VAN DE DEELNEMERS AAN DE STUDIEREIS

[945.35]

door

J. MOLENAARS en H. VEENENDAAL

Op een studiereis als deze krijgen vooral de buitenlandse deelnemers een enorme hoeveelheid indrukken te verwerken. Deze hebben niet alleen direct betrekking op de Nederlandse bosbouw, maar ook op het landschap en de levensomstandigheden van onze bevolking. Ook dit is echter een noodzakelijk onderdeel van de excursie, want daardoor leert men de achtergronden van onze bosbouw kennen. Zeker is dan ook iedere deelnemer met een duidelijke indruk van de veelzijdige taak van het Nederlandse bos in onze samenleving naar huis gegaan.

Het is een verdienste van de organisatoren van de excursies, dat zij op dit veelzijdige gebruik zo sterk de nadruk hebben gelegd. Daardoor is duidelijk naar voren gekomen het streven van de huidige bosbouwgeneratie om door toepassing van goede organisatie en werkmethoden alle facetten van het Nederlandse bos als houtproductie, landschaps- en natuurbescherming, alsmede de recreatie op de meest doelmatige wijze te dienen.

Zuiver bosbouwkundig gezien was de interesse van de bezoekers in hoofdzaak houtteeltkundig gericht. Dit bleek bij de vorming van de drie werkgroepen voor het eindrapport, dat in drie delen, nl. een hoofdstuk houtteelt, een hoofdstuk exploitatie en een hoofdstuk financieel resultaat werd gesplitst. Verreweg het grootste deel van de deelnemers meldde zich voor de werkgroep, die het eerste punt zou bespreken, voor de tweede groep bestond matige belangstelling, terwijl de interesse voor de derde groep miniem was. Overigens wil dit allerminst zeggen, dat de deelnemers niet economisch geïnteresseerd waren, want vele discussies draaiden om de vraag „does is pay”. Dit werd mede veroorzaakt door het feit, dat het zwaartepunt van de meeste excursies niet op het houtteeltkundige maar op het organisatorische vlak lag. Daar houtteeltkundig ook vrij extreme gevallen naar voren werden gebracht was de gesprekstof in overvloed aanwezig.

De discussies betreffende hoogdunning en laagdunning lijken thans in West-Europa wel te zijn uitgestorven. In brede kringen is een nogal sterke vrije dunning algemeen aanvaard. De dunningsmethode van Schädelin wordt unaniem beschouwd als het ideaal waarnaar moet worden gestreefd, doch vele omstandigheden, zoals gebrek aan mankracht en economische overwegingen kunnen de oorzaak zijn, dat van dit patroon wordt afgeweken.

De grootste moeilijkheid hierbij is wel de afzet van het lichte materiaal, afkomstig van de eerste dunningen. In vele gevallen bedragen hierbij de kosten meer dan de opbrengsten. Sommige landen trachten dit probleem te ondervangen door de plantafstanden te verruimen, hetgeen echter weer gepaard moet gaan met intensievere verplegingsmaatregelen, zoals opsnoeien. Algemeen was de mening, dat de afzetmogelijkheden en de prijzen van licht hout in Nederland uitzonderlijk goed liggen. Materiaal dat hier als paal of perkoen goed afzetbaar is, blijft elders veelal in het bos liggen of wordt tot board of spaanderplaat verwerkt. Wel sprak men zijn verwondering uit over de slechte zaaghoutmarkt in Nederland. In vrijwel alle andere landen liggen de zaaghoutprijzen zoveel hoger dan die van de lichte en middelzware

sortimenten, dat daar de productie van zaaghout het economische bedrijfsdoel kan zijn.

Ten aanzien van de in Nederland gebruikte houtsoorten was men van mening, dat onze groeden in het algemeen maar van matige kwaliteit was, uitgezonderd de selectieopstand in Ommen. De getoonde Corsicaanse den-

Uiteenzetting over plusbomen in een van onze selectie-grovedennenbossen door ir R. Koster.

nenopstanden werden terecht hoog gekwalificeerd, maar de Oostenrijkse den bleef volgens de deskundigen ver achter ten opzichte van de landen van herkomst. Door de Engelsen en vooral de Ieren werd de *Pinus contorta* sterk in onze aandacht aanbevolen in verband met de rechte stamvorm en de snelle groei van sommige herkomsten. Speciaal in Ierland schijnt men hiermede zeer gunstige resultaten te hebben. Geheel overeenkomstig de adviezen van de zijde van het Bosbouwproefstation ware in Nederland aan deze houtsoort meer aandacht te besteden. De ervaringen met de douglas en Japanse lariks zijn in West-Europa dezelfde als in Nederland. Daar de bosgronden in het buitenland veelal rijker zijn, waren de klachten over slechte stamvorm bij de laatste soort groter dan hier te lande.

Van de scholing kregen de deelnemers een goede indruk; men bewonderde de intensiteit, waarmede deze in Nederland voor alle rangen van het bosbouwkundig personeel wordt doorgevoerd. Grote belangstelling bestond speciaal voor het aanschouwelijk lesmateriaal, zoals de uitsleepmaquette. Ook viel de grote verscheidenheid op van de gereedschappen bij ons in gebruik. Dit moet worden toegeschreven aan de vele nuttige internationale contacten van de met de scholing belaste instanties, waardoor in Nederland vanuit geheel West-Europa materialen zijn bijeengebracht en in de praktijk onderzocht. Daar dit in andere landen minder het geval schijnt te zijn, zijn de meeste deelnemers op dit punt wel met nieuwe ideeën naar huis gegaan. Van het typisch Nederlandse gereedschap kreeg het Emmens wagentje veel belangstelling van de bezoekers uit andere vlakke landen.

De boomvork en de gevolgde methode van nauwkeurige tariefstelling was voor een ieder nieuw. Alle deelnemers kregen dan ook een vork mee naar huis om er verder mee te kunnen experimenteren. Het enige bezwaar, dat tegen dit apparaat werd gehoord was het nadeel, dat doordat de houtopstand twee maal wordt gemeten de algemene kosten van de dunning zullen stijgen. Hierbij vergeet men, dat de geringe kosten van het vorken zeker door de nauwkeurige tariefstelling zullen worden goedge maakt.

Ontvangst op Sonsbeek door ir C. Staf.

Daar het onderwerp van de studiereis „de dunning” was, werd van de mechanisatie weinig getoond. Alleen in Flevoland werd een demonstratie met zwaar grondbewerkings- en kwekerijmateriaal gegeven, die veel indruk heeft gemaakt. Voor de rooimachine in de kwekerij bestond grote belangstelling. Van het landschap viel de deelnemers vooral op de wegbepantingen en de uitgebreide landschapsverzorging, alsmede het vele water en de vlakheid van het terrein.

Samenvattend kan worden vastgesteld, dat de 4e F.A.O. studiereis een succes is geweest. De stemming en de verhoudingen onderling waren zeer goed; slechts enkele deelnemers werden gehandicapt door taalmoeilijkheden. De frisse, praktische kijk van de meeste bezoekers op de problemen was opvallend en deed prettig aan. De studiereizen kunnen zeker een positieve bijdrage leveren voor de groeiende Europese eenheid en voor de oplossing van de minder gemakkelijke economische positie, waarin de bosbouw zich in de meeste landen bevindt. Een minstens zo belangrijk facet is echter het persoonlijk contact, dat wordt gelegd en het wederzijds begrip dat op deze tochten wordt aangekweekt. De stijgende belangstelling bij de verschillende regeringen voor de F.A.O. studiereizen, waaraan dit jaar een record aantal van 14 landen deelnam, is daarom verheugend.

SUMMARY: FOURTH F.A.O. STUDY TOUR

During the month of June 1962 the Fourth F.A.O. Study Tour took place in the Netherlands. 24 people from 14 countries participated in this tour.

The excursions were planned by the State Forest Service in cooperation with the Agricultural University at Wageningen, the Management of the Netherlands Land Development and Reclamation Company at Arnhem, the Management of the Wieringermeer (IJsselmeerpolders) the Management of the National Park "De Hoge Veluwe" and the Impressions Company "Utrecht".

The impressions of the participants are as follows:

During a trip as this one, especially the foreign participants have to digest a lot of impressions. The organizers of the excursions took good care that the participants got a good impression of the multiple use of the Dutch forests. From the forestry point of view the participants were mostly interested in the silvicultural aspects of the objects shown.

In large circles a rather heavy, free thinning is generally accepted. The thinnings method of Schädelin is unanimously considered as the ideal system but several reasons and circumstances — as lack of manpower — often force to sidestep from this pattern. A big difficulty is the sale of the material obtained by the first thinning. The participants were surprised that in the Netherlands this does not give special difficulties but that — on the contrary — there exists a ready market for small sized timber.

The opinion was that the Scots pine in Holland is of poor quality. The judgement of the Corsican pine was good but the Austrian pine is much worse than in the country of its origin. The English and Irish participants advised to make trials with *Pinus contorta* especially in places with little frost. The experience with douglas fir and Japanese larch are the same in western Europe as in our country.

The participants got a favourable impression of the schooling of forest personnel. There existed a big interest for the teaching material. The participants were impressed by the large variety of used tools; as typical Dutch tool was especially noted the Emmener cart.

The tree fork and the used method of determination of tariffs were new for everyone.

Little was shown in the field of mechanization as the subject of the tour was thinning. Only in Flevoland was given a demonstration with heavy material for soil treatment and nursery-machines.

Summarising it can be said that the Fourth F.A.O. Study Tour was a success. The fresh practical viewpoint of the participants of several problems was very pleasant. These study tours can contribute to a certain extent in a positive way to the growing European Unity. At least of equal importance are the personal contacts and the mutual understanding. Therefore it is a pleasant fact that the interest in these F.A.O. Study Tours is increasing.

RESUME: LE QUATRIEME VOYAGE D'ETUDE DE L'O.A.A.

Au mois de juin il y avait en Hollande le quatrième voyage d'étude de l'O.A.A. En total 24 personnes de 14 pays y participaient.

Les excursions étaient organisées par l'administration forestière de l'Etat avec le concours de l'Université Agricole à Wageningen, le „Nederlandsche Heidemaatschappij" à Arnhem, la direction du Parc National „De Hoge Veluwe", la direction des „Wieringermeer (IJsselmeerpolders)" et la Société d'Assurance de la Vie „Utrecht".

Les impressions des participants sont les suivantes.

Lors de ces voyages, les participants étrangers en particulier ont à digérer de nombreuses impressions. Ceux qui ont organisé cette excursion ont donné aux participants l'occasion de bien voir les multiples tâches de la forêt hollandaise. Dans le domaine forestier ils se sont surtout intéressés aux problèmes de la sylviculture.

En général, on préfère une éclaircie assez forte et libre. L'éclaircie d'après Schädelin est considérée à l'unanimité comme l'idéal; mais pour différentes raisons, comme par exemple le manque de main d'oeuvre, on est forcé d'aberrer de cette ligne. La vente du matériel de la première éclaircie présente de grandes difficultés. On était surpris d'apprendre, que cela n'est pas le cas en Hollande, mais que, au contraire, le bois de faibles dimensions est très cherché dans ce pays.

Les participants étaient d'avis que le pin sylvestre est de mauvaise qualité en Hollande. Ils étaient d'accord, que le *Pinus nigra corsicana* était bon, tandis que le *Pinus nigra*

austriaca n'atteignait aucunement la même qualité que dans son pays d'origine. Les participants anglais et irlandais recommandaient la plantation de *Pinus contorta*, spécialement dans des stations peu menacées par le gel. Avec le sapin douglas et le mélèze du Japon on a fait les mêmes expériences en Europe occidentale que dans notre pays.

Les participants ont aussi été mis au courant sur la formation professionnelle des ouvriers forestiers. Tout spécialement on s'est intéressé au matériel scolaire. La multitude d'outils a surpris tout les participants; la charrette d'extraction d'Emmen a suscité un intérêt particulier comme produit typiquement hollandais.

La méthode pour établir des tarifs et la „fourche d'arbre" utilisée à cet effet étaient nouvelles pour tous.

En ce qui concerne la mécanisation, on a montré peu de chose, parce que l'objet du voyage se bornait à l'éclaircie. Seulement en Flevoland des machines lourdes ont été démontrées une machine à repiquer et une machine à déterrer.

En résumé on peut dire que le quatrième voyage d'étude de L'O.A.A. a été un plein succès. Les participants ont contribué à ce résultat par leurs idées fraîches et nouvelles. Des voyages de ce genre peuvent être très utiles pour l'unification européenne dans le domaine forestier. Le contact personnel et la compréhension mutuelle ne sont pas moins précieux. Ainsi il est un fait réjouissant que l'intérêt pour ces voyages d'étude de l'O.A.A. va en croissant.

ZUSAMMENFASSUNG: VIERTE STUDIENREISE DER F.A.O.

Im Monat Juni 1962 fand die Vierte Studienreise der F.A.O. in den Niederlanden statt. 24 Personen aus 14 Ländern haben an dieser Reise teilgenommen.

Die Exkursionen sind von der Staatsforstverwaltung organisiert worden in Zusammenarbeit mit der Landwirtschaftlichen Hochschule in Wageningen, der „Nederlandsche Heidemaatschappij" in Arnhem, der Verwaltung des National-Parkes „De Hoge Veluwe", der Verwaltung der „Wieringermeer (Iselmeerpolders)" und der Versicherungsgesellschaft „Utrecht".

Die Teilnehmer haben etwa folgende Eindrücke mitgenommen:

Auf einer solchen Reise haben besonders ausländische Teilnehmer mancherlei Eindrücke zu verarbeiten. Die Organisatoren der Exkursion sorgten dafür, dass die Teilnehmer einen guten Einblick in die vielfältigen Aufgaben des holländischen Waldes erhielten. Auf forstlichem Gebiet interessierten sie sich vor allem für waldbauliche Fragen.

In weiten Kreisen befürwortet man eine starke, freie Durchforstung. Die Durchforstungsmethode nach Schädelin wird einhellig als das Ideal betrachtet; aber aus verschiedenen Gründen, wie zum Beispiel Arbeitermangel, muss davon abgewichen werden. Der Absatz des ersten Durchforstungsmaterials stösst auf grosse Schwierigkeiten. Man war überrascht, dass diese in Holland nicht bestehen, und dass hier im Gegenteil ein grosser Bedarf an schwachen Sortimenten besteht.

Nach der Ansicht der Exkursionsteilnehmer ist die Kiefer in Holland allgemein qualitativ schlecht. Das Urteil über die korsikanische Schwarzkiefer war gut, hingegen fand man hier die österreichische Schwarzkiefer viel schlechter als in ihrem Ursprungsland. Die englischen und irischen Teilnehmer empfahlen die Verwendung von *Pinus contorta* besonders in wenig frostgefährdeten Lagen. Die Erfahrungen mit Douglasie und der japanischen Lärche sind in Westeuropa die gleichen wie in unserem Lande.

Die Teilnehmer bekamen auch einen aufschlussreichen Einblick in die Ausbildung des Forstpersonals. Besondere Aufmerksamkeit schenkte man den Lehrmitteln. Die Vielfalt der Werkzeuge ist stark aufgefallen; grosse Beachtung fand der Emmener Rückewagen als typisch holländisches Gerät.

Die Methode zur Aufstellung von Tarifen und die dafür verwendete „Baumgabel" waren für alle neu.

Auf dem Gebiet der Mechanisierung wurde wenig gezeigt, da das Thema der Reise die Durchforstung war. Nur in Flevoland wurden schwere Maschinen für Bodenbearbeitung vorgeführt und eine Verschul- und Pflanzenaushubmaschine.

Zusammenfassend kan man sagen, dass die Vierte F.A.O. Studienreise erfolgreich war. Die frische praktische Stellungnahme der Teilnehmer zu den Problemen war erfreulich. Diese Studienreise können auf dem Gebiet des Forstwesens einen wertvollen Beitrag zu den europäischen Einigungsbestrebungen leisten. Nicht weniger wertvoll sind die persönlichen Kontakte und das gegenseitige Verständnis. Darum ist das wachsende Interesse an diesen F.A.O. Studienreisen sehr erfreulich.